Írta: R. Lakatos Klára
2016. november 26. szombat, 17:46

Egyre emelkedik a szegény családok száma, (itt nem csak a cigányokra gondolok) és az eddig is szegénységben élők, mélyszegénységben élnek. A gazdasági értelemben felfogott szegénység, szociológiai, pszichológiai, és ebből adódóan óriási kulturális szegénységet eredményez, ami kihat a gyermekek egész életére. Ha valóban az a cél, hogy a hátrányos helyzetű gyermekeknek egyenlő esélyeket biztosítsuk, akkor a lokális feltételeket nem szabad figyelmen kívül hagyni.

Egy adott településen felmerülő problémákat pontosan fel kell mérni. Értem ez alatt az emberi erőforrás mennyiségi és minőségi mutatóit. Itt nem csak a hátrányos helyzetben élőkre gondolok. Egy iskola minőségét is az onput és az input mutatójával mérhetjük. Nem biztos, hogy egy település rendelkezik elég szakemberrel ahhoz, hogy a környezetet, települését, fejlessze.

Az iskolákban dolgozó pedagógusok képzési színvonala, rátermettsége megvalósítási képessége, akarata, egyenes arányban van a felmerülő problémák módszertani megoldásával. A településeken működő szociális hálózatok munkatársai alkalmasak e plusz anyagi, természetbeni források megteremtésére. Ha igen, akkor valóban a célcsoport helyzetének jobbítását szolgálják.

Egy település minőségi fejlődése komplex módon kezelhető. A racionalitást mellőző

pénzdobálások, csak züllesztik a társadalmat, beleértve az amúgy is elmaradott, szegénységben élő cigányságot. A pozitív diszkrimináció nem mindig, és nem mindenhol jelent megoldást. Véleményem szerint többet árt, mint használ. A negatív diszkriminációnak ad még nagyobb terepet.

Erről is hosszas tanulmányt tudnék írni. Természetesen ezzel nem azt szeretném kifejezni, hogy nincs rá szükség. Minden dolognak meg van a szükségessége és helye. Az oktatási intézmény funkciója, hogy oktasson minden gyermeket a maga képességeinek megfelelően. Jó lenne el- érni, hogy az óvodába, az általános iskola első osztályába ne a cigány tanuló, akire fejkvóta jár, hanem a gyermek lépjen be. A gyermek, akinek a hozott képességeit veszik figyelembe a pedagógusok (pl: feladat differenciálással) és nem azt, hogy ő cigány.

Furcsa megoldásokkal találkozik az ember. A kis létszámú osztályokban sem képesek pedagógusaink eredményt elérni. Olykor pedagógus asszisztensek segítségével sem. Félő, hogy egyes területeken lecsökkent az oktatás színvonala a puszta fejkvóta gyárra. Meglepő az is, hogy mindenki erőn felül tette a dolgát az oktatásban (legalább is a pályázatok beadásakor) mégis sikertelenségekről, kezelhetetlenségekről beszél. Súlyosan magatartászavaros cigány gyerekekről, deviáns szülőkről.

Az állami támogatások megszerzése után, kérdéses, hogy az ilyen intézmények hajlandóak, képesek voltak e a programjaikban istenített integrációt a gyakorlatba is átültetni. Véleményem szerint, ahogy a társadalomban igen nagy a szakadék a szegények-és a jó- módúak között, úgy tükröződik ez az ország oktatási intézményeiben is. A megoldást, szinte minden területen (oktatás, kultúra, egészségügy szociálpolitika, munkahelyteremtés, a helyi lehetőségek teljes feltérképezésével képzelhető el.

A kulturális autonómia fontos dolog, de nem kirekesztő módszerekkel, hanem közösségformáló erővel. Az integráció az én felfogásomban nem törvényhez kötött. Nem csak oktatási folyamat. Integrálni, csak egy biztos lábakon álló dologhoz, folyamathoz lehet. Az olyan folyamatokhoz, amelyek képesek napról napra fejlődni, megújulni. A helyi közösségfejlesztésből nem szabad kihagyni a cigányságot.

A cigányok a történeti források szerint, hatszáz éve együtt élnek a magyarokkal. Sorsközösséget vállalva, a honvédő csatákban, a Hungarikum kialakításában, és még sorolhatnám tovább. Tehát a cigányok magyarok. Pont úgy, mint bármelyik anyaországgal rendelkező, a történelmi idők során betelepített nemzetiségek. Nem találom egészségesnek,

hogy egy adott településen, a közművelődési színtereken, csak önálló és külön programokban létezik a cigány kultúra. A jó közművelődési pályázatok nem lehetnek kirekesztők. A pályázati feltételeket eleve úgy kellene kiírni, hogy vegyes programok születhessenek. Egy jó közművelődési szakembernek a harmónia megteremtésére kell törekednie.

Az autonómia az egészséges identitástudat kialakulásának folyamatát szolgálná, de ezt nem lehet úgy, gyakorolni, hogy közben szétzülleszt, meg oszt egy helyi közösséget, sőt ha kell, egymás ellen uszítja az embereket, ha úgy tetszik, faji alapon. Az oktatási intézményekben, is így gondolom. A NAT-ban sok változtatni való volna. Csodálatos társadalmi gesztus lenne, ha a tankönyvekben: történelem, ének, művészettörténet, vizuális kultúra, irodalom, Hon-és népismeret órákon ugyanúgy lehetne tanulni Lakatos Menyhértről, Choli Daróczi Józsefről, Rostás- Farkas Györgyről, Osztolykán Béláról, Bari Károlyról, Péli Tamásról, Szentandrássy Istvánról, Bihari Jánosról, Blaha Lujzáról, Dankó Pistáról, Rigó Jánosról, és még sorolhatnám a neveket, de csak a mérföldköveket említettem. Egy tankönyvíró pedagógus mára már bőven találna róluk forrást. Felmenő rendszerben is szépen kidolgozhatók. Fontosnak tartanám ez mellett, a nem említett alkotókról tankönyvsegédletekben kidolgozott oktatható információk kidolgozását.

Ez a folyamat beépülhetne a pedagógusképzésbe is. Az említett alkotók nem csak a cigányoknak alkottak, (hiszen cigány ország nincs) hanem magyar állampolgárok és egyenértékűek, pont úgy, mint Mikszáth Kálmán, vagy Petőfi Sándor. Mindketten nemzetiségiek, mégis a legnagyobb magyarok. Ennek az apró, de figyelmes lépésnek, nagyon nagy közösségmegtartó, társadalomformáló ereje lehetne. Mindkét fogalom gyakorlattá válása a magyar nemzet minőségi mutatóján emelne. Egy ország kisebbsége olyan, mint a többsége.

A hazafias gondolkodás, az egészséges emberi identitásfejlődés, már gyermekkorban megalapozódik. A biztos, követhető stabil alapokat, a családi szocializáció, az iskolai szocializáció a lokális közösségi szocializáció, a nagy társadalmi szocializáció harmóniája, egysége-és különbözősége tudja megadni, demokratikus elveket követve.

Elkülönítő (bár jószándékú) politikával nem lehet egységet teremteni. Erőszakos aszszimilációval sem. Az alkotmányos alapelveket követve az emberi jogok betartásával, (de nem túldimenzionálásával) az egyenlőség elvével kell közelítenünk minden hátrányos helyzetű emberhez. A pedagógusok gyakran panaszkodnak, hogy amit felépítenek a gyermekben az iskolában, azt a szülők lerombolják. Itt történetesen a családi szocializáció, a lokális, az iskolai és társadalmi egység nem létéről beszélnek. Ezt a problémát, csak az iskolában nem lehet megoldani, még a szociális munkások segítségével sem.

A roma gyermekek iskolai szocializációja nagyban függ a szüleik társadalmi megbecsültségének szintjétől. Ha a szülök bűnözésből kénytelenek élni, (mert nem találnak munkát, mert nem veszik fel őket, vagy éppen nincs, és ez egy tartós állapot) a betevő falat biztosítása érdekében, ezt a gyermekek látják, érzik. Disszonáns lelki állapotba kerülnek akkor, ha az iskolában a jómódú társaik boldogulását, tanulási sikerességeit szemlélik.

A pedagógusok tőlük is ugyanezt várják el. Az állandó kirekesztettség érzése agresszióhoz, vagy öngyűlölethez vezet. Ezt hívják az iskolákban magatartás zavarnak. Ez fokozódik később a társadalmi együtt- élésben. A problémakör mára, már nem csak a cigány kisebbséget érinti. Ezért alakult ki a társadalmi anómia, és anarchia egyaránt. A helyi szintű cselekvések, és abban a cigányság egyenrangú bevonása lehet csak megoldás a kialakult társadalmi problémák javítására.

(Részlet Lakatos Klára azonos című szakmai tanulmányából. Megjelent a Közös Út - Kethano Drom 2012/2. számában))